

Download gratis het spel
Luister en zie mij
op www.talento.nu

LUISTER

en

ZIE MIJ

Stappenplan voor het voeren van een diagnostisch
gesprek met (hoog)begaafde leerlingen

Annita Smit

Ten geleide

In de begeleiding van begaafde leerlingen staat uiteraard de leerling centraal. Dat was in het verleden zo, dat is nu zo en zal ook in de toekomst zo zijn. Maar het perspectief waarmee we die leerling centraal stellen is wel heel sterk veranderd. Met de ontwikkeling van het medisch-model-denken – waarbij in termen van 'tekorten die gerepareerd moeten worden' werd gedacht – naar het oplossingsgericht werken – waarbij in 'educatieve behoeften en te ontwikkelen vaardigheden' wordt gedacht – is de leerling een andere plaats in gaan nemen. In het medisch-model-denken zagen we de leerling vooral als een onderzoeksobject. Het onderzoek richtte zich op de leerling en de oplossingen kwamen van buitenaf. In het oplossingsgerichte denken zien we de leerling vooral als onderzoeksobject. De leerling wordt op relevante momenten gezien als 'mede-onderzoeker' en 'mede-oplosser' van zijn persoonlijke ontwikkelingsdrempel. Populair gezegd wordt de leerling 'mede-eigenaar' van zijn eigen ontwikkeling.

In de onderwijspraktijk zie ik dat leraren dat gesprek met de leerling een belangrijke plek aan het geven zijn. Ze willen steeds meer 'toegepast luisteren'. Onder toegepast luisteren versta je dat je niet alleen hoort wat de leerling zegt, maar dat je hem ook ziet. Je ziet zijn educatieve behoeften, je begrijpt zijn educatieve behoeften en je reageert op passende wijze op die behoeften. Toch is het niet eenvoudig om zo'n gesprek te voeren. Daar kun je soms best wat hulp bij gebruiken. Want als je consequenties gaat verbinden aan het voeren van een gesprek en van horen naar luisteren gaat, is een gestructureerde aanpak van belang.

Nu zijn er verschillende gereedschappen in de handel om gesprekken met leerlingen te voeren. Er zijn ook verschillende methoden in de handel om begeleidingstrajecten uit te zetten. Al die gereedschappen voldoen ieder op hun eigen manier binnen de context waarvoor ze bedoeld zijn. *Luister en zie mij* is een belangrijke aanvulling op die bestaande gereedschappen. Deze aanpak is gebaseerd op het handelings- en oplossingsgerichte werken met leerlingen in het basisonderwijs. Een belangrijke toevoeging is het perspectief van begaafdheid als beïnvloedende factor in het gesprek en begeleidingsproces. Iedere leerling heeft eigen behoeften, bij begaafde leerlingen kunnen ogenschijnlijk algemene behoeften echter een heel specifieke invulling

hebben. De manier waarop een begaafde leerling leert en de specifieke kenmerken in zijn persoonlijkheid kunnen een heel eigen inkleuring aan die behoeften geven.

Luister en zie mij is in zijn huidige vorm een mooi afgerond en handzaam stukje gereedschap geworden. Het helpt je om op een gestructureerde manier gesprekken met leerlingen aan te gaan, deze te documenteren en samen met de leerling tot handelen te komen. Daar waar de begaafde leerling er behoefte aan heeft om geleid te worden, ondersteunt de gereedschapskist bij het in kaart brengen van die begeleidingsbehoeften. Daar waar de begaafde leerling behoefte heeft aan autonomie streeft de gereedschapskist naar 'empowerment' van de leerling. Daar waar de begaafde leerling graag zijn creërend vermogen wil inzetten om tot oplossingen te komen voor complexe problemen, wordt gebruik gemaakt van deze vindingrijkheid. Daar waar de leerkracht behoefte heeft aan ondersteuning van het begeleidingsproces geeft de gereedschapskist richting. En dat alles wat maakt dat je een goede leerkracht bent, kan door jou gebruikt en ingezet worden als je met leerlingen praat, naar hen luistert en hen ziet. *Luister en zie mij* is niet alleen voor bijzondere leerlingen, maar ook voor hun heel bijzondere begeleiders in de praktijk van het onderwijs.

Almere, oktober 2013
Eleonor van Gerven

Voorwoord

Inmiddels meer dan dertig jaar geleden ben ik het onderwijs ingegaan. Als je me toen had gevraagd waarom ik dat wilde, had ik je daar geen antwoord op kunnen geven. Waarschijnlijk had ik gezegd dat ik al juf wilde worden toen ik 4 jaar was. Niet echt een goede reden om het onderwijsvak uit te gaan oefenen, op jonge leeftijd wil immers bijna elk meisje juf worden. Toch was het een goede keus, en ik begrijp nu ook waarom. Het onderwijs is ten eerste boeiend omdat het nooit stilstaat: wanneer je er open voor staat, leer je elke dag iets nieuws. De leerlingen in je klas laten je elke dag weer leren van de problemen waar je met ze tegenaan loopt. Ook leer je van de fouten die je maakt als het gaat over de uitleg, taakaanpak, luisterhouding en noem maar op, van het overleg met collega's en uiteraard van de scholing die je volgt.

Ten tweede je moet veel in je mars hebben om aan alle leerkrachtcompetenties te kunnen voldoen. Stel je voor dat elke competentie gelijk is aan één bal, dan moet je een duizendpoot zijn om alle ballen goed in de lucht te kunnen houden. Je moet open minded zijn, wil je dit onder de knie krijgen. En hier ligt voor mij de uitdaging: hoe zorg ik ervoor dat ik alle ballen in de lucht hou? Oefenen en blijven leren.

Wat ten derde mooi is aan het onderwijsvak, en voor mij het allerbelangrijkste, is een gelukkig kind in de klas. Het klinkt zo cliché, maar toch is het waar. Zodra ik het gezicht van een kind zie stralen omdat het zich begrepen, gezien en gehoord voelt, weet ik dat ik het juiste vak heb gekozen.

Voor mij bestaat er niets mooiers – en hier ligt weer de uitdaging – dan iedere leerling te doorgronden: waar ligt het probleem en hoe kan ik helpen om dit op te lossen zodat ik een blij kind zie? Kinderen die moeilijk te doorgronden zijn, zijn de kinderen waar ik mij extra toe voel aangetrokken. Ik voel dan sterk de behoefte om met ze in gesprek te gaan om erachter te komen wat hun gedachtegang is.

Dit is voor mij dan ook de aanleiding geweest om in het schooljaar 2011-2012 de opleiding 'specialist begaafdheid' bij *Slim!* Educatief te gaan volgen. Ik wilde antwoord op mijn vragen met betrekking tot het begaafde kind. Waarom lukte het mij niet om de betere leerling goed te begrijpen? Hoe kwam het toch dat wat ik probeerde en inzette om deze leerling te helpen lang niet altijd succesvol was? Gaandeweg tijdens de opleiding viel het kwartje en kreeg ik antwoord op mijn vragen. Ik voelde mij weer meer competent.

Eén van de keuzeopdrachten van de opleiding was 'maak een stappenplan diagnostisch gesprek'. Je begrijpt dat hier mijn voorkeur naar uitging en ik heb me hier volledig op gestort. Ik wilde deze opdracht tot een succes maken en dat is me gelukt. Ik heb een product ontwikkeld waar ik trots op ben en waarvan ik vind dat het waardevol kan zijn voor leerkrachten. Ik heb de opdracht dan ook afgerond met een voor mij zeer hoog cijfer, een 9, waar ik echt trots op ben.

Toch was ik nog niet helemaal tevreden, er ontbrak nog iets. In de praktijk heb ik gemerkt dat wanneer je met kinderen in gesprek gaat, ze niet altijd even ontspannen zijn, en je merkt ook dat het erg moeilijk voor ze kan zijn om hun gedachten en gevoelens onder woorden te brengen. Hoe goed je je ook hebt voorbereid, je bent wel een volwassene die het gesprek voert, en dit kan belemmerend werken. Een spel was de oplossing. Maar hoe maak je nu een spel waarbij, zo had ik mij als doel gesteld, schaalvragen inzichtelijk zijn gemaakt, de leerling de regie in handen heeft, en het spel ontspannend is en uitnodigt om te praten, te kletsen?

Ik heb stad en land afgestruind, ik heb in een heleboel winkels rondgekeken. Bij het zien van allerlei spulletjes, van huishoudelijke producten tot aan speelgoed, kwamen de ideeën bovenborrelen. Ik heb materialen verzameld en gefröbeld, en toen kwam bijna nog het moeilijkste van alles: hoe gaat mijn spel heten? Tot ik 's nachts wakker lag en dacht: waarom voel ik mij zo aangetrokken tot leerlingen die ik niet goed kan doorgronden? Ik kwam tot de volgende conclusie. Ik vind het ontzettend belangrijk dat elke leerling zich veilig, gewaardeerd en gezien voelt. Een leerling kan zich alleen maar veilig en gewaardeerd voelen wanneer de leerkracht en klasgenoten met respect naar hem of haar reageren zonder vooroordelen en oordelen. En dat lukt alleen als er goed naar elkaar geluisterd wordt. Pas wanneer je weet wat een leerling bezighoudt, wat hij of zij denkt en voelt, kun je hem/haar echt goed begrijpen en hierop adequaat inspelen. Dan pas zie je de leerling echt. Zo redenerend kwam ik op de titel 'Luister en zie mij'. Leerlingen die moeilijk te doorgronden zijn, die niet met hun gevoelens en gedachten te koop lopen, zijn voor mij de leerlingen waar ik heel graag mee in gesprek wil gaan. Ik wil naar ze luisteren zodat ik ze echt ga zien.

Het spel bestaat nu nog uit te veel onderdelen om er een betaalbaar spel van te maken, vandaar dat ik samen met de uitgever en vormgever het spel in het platte vlak heb gemaakt. Het is op deze manier gemakkelijk in gebruik, snel inzetbaar en betaalbaar. Achter in het boek vind je de uitleg over het spel, en de materialen kun je downloaden op de site van www.talento.nu. Aan de hand van een casus leid ik je door de stappen van het stappenplan diagnostisch gesprek heen. Ik hoop dat je het veelvuldig gaat gebruiken en er net zoveel plezier aan beleeft als ik. En dat je met de informatie die je van de leerling hebt gekregen zorgvuldig omgaat, en je de begeleiding erop af kunt stemmen zodat iedereen tevreden en gelukkig is.

Ik wens je veel plezier en succes. Haal het beste naar boven!

September 2013,

Annita Smit

Leeswijzer

Vijf stappen

Dit boek geeft de lezer een stappenplan in handen om een diagnostisch gesprek te voeren met een leerling. In vijf uitgewerkte stappen word je door het gesprek heen geleid.

Casus: Bart

Centraal in het boek staat Bart. Bart is 7 jaar en zit in groep 4 en hij is van een praatjesmaker veranderd in een stille jongen. In het boek wordt uitgelegd wat ik als leerkracht bij Bart signaleer en hoe ik als leerkracht met hem in gesprek ga. Zijn casus is de rode draad in het boek.

Spel en gespreksformulieren

Omdat het lastig kan zijn om met jonge kinderen in gesprek te gaan is er ook een spel ontwikkeld: *Luister en zie mij*. Dit spel wordt in het boek toegelicht. Het speelbord en andere toebehoren kun je gratis downloaden op www.talento.nu. Daar vind je ook de gespreksformulieren die in het boek gebruikt worden.

Voor wie is het stappenplan?

Het stappenplan kan worden gebruikt door leerkrachten, IB'ers en alle anderen die met een kind of leerling een gesprek willen voeren om meer inzicht te krijgen in zijn of haar:

- denken en voelen
- kennis, vaardigheden en taakaanpak
- welbevinden
- interesses en belangstelling

om zo een mogelijk probleem van het kind of de leerling aan te kunnen pakken en te proberen het op te lossen.

Het diagnostisch gesprek voor de (hoog)begaafde leerling

Als je een diagnostisch gesprek aangaat met een (hoog)begaafde leerling is kennis over (hoog)begaafdheid zeer wenselijk. Wanneer je weet hoe een (hoog)begaafde leerling leert en denkt, kun je beter inspelen op de onderwijsbehoeften en begrijp je het probleem waar de leerling mee zit beter. Met behulp van de theorie wil ik je duidelijk maken welke eigenschappen zo specifiek zijn voor de (hoog)begaafde leerling en welke factoren van invloed zijn op de ontwikkeling van de (hoog-)begaafde leerling.

Volgens de theorie zijn leerlingen met een IQ tussen de 120 en 130 begaafd (7,5%), en een leerling met een IQ hoger dan 130 wordt hoogbegaafd (2,5%) genoemd. Je kunt stellen dat ongeveer tien procent van je schoolpopulatie begaafd of hoogbegaafd is. Bij (hoog)begaafdheid gaat het niet alleen om een hoog IQ. De (hoog)begaafde leerling beschikt ook over specifieke leer- en persoonlijkheidseigenschappen.

Specifieke leereigenschappen van (hoog)begaafde leerlingen:

- Ze zijn snel van begrip.
- Ze maken grote denk- en leerstappen.
- Ze hebben een goed geheugen.
- Ze hebben een brede algemene interesse en kennis.
- Ze kunnen verworven kennis toepassen.
- Ze kunnen nieuwe kennis en oude kennis integreren.
- Ze hebben een groot analytisch vermogen.

Specifieke persoonlijkheidseigenschappen van (hoog)begaafde leerlingen:

- Ze zijn taalvaardig en kunnen spelen met taal.
- Ze bedenken creatieve en originele oplossingen.
- Ze zijn geestelijk vroegrijp.
- Ze houden van uitdagingen.
- Ze hebben een groot doorzettingsvermogen.
- Ze zijn perfectionist ingesteld.
- Het zijn meestal intuïtieve denkers.
- Ze hebben behoefte aan een grote mate van autonomie.
- Ze beschikken over de capaciteit tot (zelf)reflectie.
- Ze zijn sociaal competent.

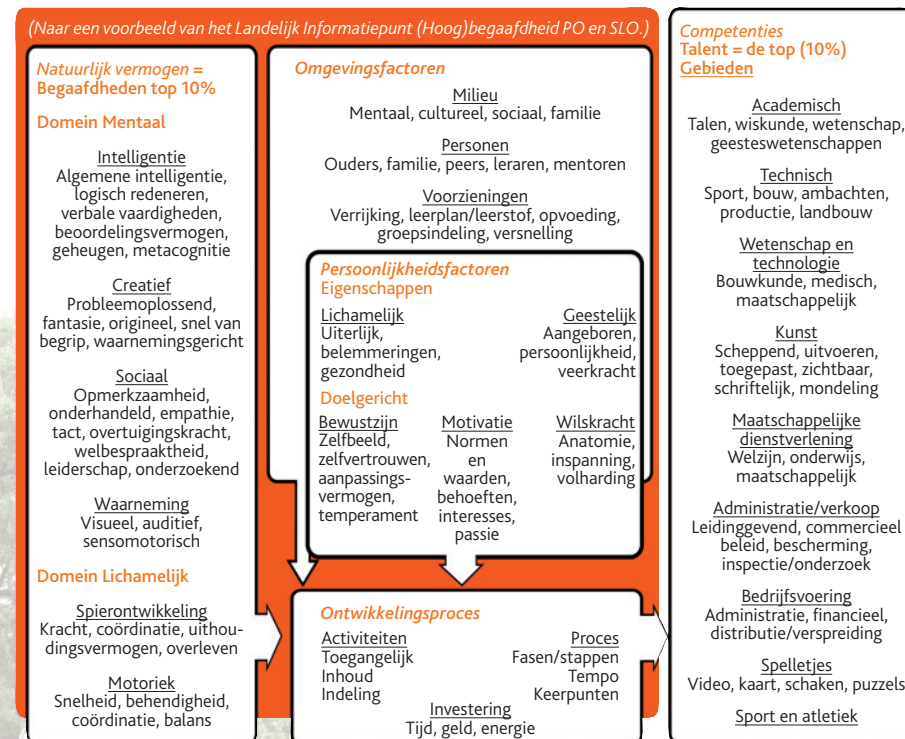
(Drent, Van Gerven, 2012)

Vaak hoor ik van leerkrachten dat de leer- en persoonlijkheidseigenschappen niet of nauwelijks herkend en gesignaleerd worden. Het gedrag dat de leerling in de klas laat zien klopt soms niet met de omschrijving van de leer- en persoonlijkheidseigenschappen. Hoe kan dat?

Ik zal dit uitleggen aan de hand van de theorie over (hoog)begaafdheid.

1. Het drie-ringen-concept van Renzulli geeft aan dat je hoogbegaafd bent wanneer je over een hoge intelligentie, motivatie en creativiteit beschikt.
2. Mönks voegt hier drie omgevingsfactoren aan toe: het gezin, ontwikkelingsgelijken en de school.
3. In ongeveer dezelfde periode als Renzulli en Mönks ontwikkelt Gagné een begaafdheidsmodel. Dit model werkt alle factoren uit die van invloed zijn op de ontwikkeling van de (hoog)begaafde leerling.

Het differentiatie-model van begaafdheid en talent van Gagné ziet er als volgt uit:

Het diagnostisch gesprek voor de (hoog)begaafde leerling

In het model van Gagné is duidelijk te zien dat natuurlijke vermogens, omgevingsfactoren en persoonlijkheidsfactoren van invloed zijn op de ontwikkeling van de (hoog)begaafde leerling. Hoe het ontwikkelingsproces verloopt, bepaalt in welke mate en op welk gebied de (hoog-)begaafde leerling kan presteren (competenties).

Je persoonlijkheid wordt gevormd door eigenschappen die je van nature hebt en de manier waarop de omgeving hierop reageert. Ieder van ons heeft wel een herinnering aan een vervelende ervaring en waarschijnlijk weet je ook nog wel hoe je omgeving hierop reageerde en wat dit met jouw gevoel heeft gedaan.

Ervaart een (hoog)begaafde leerling dat onbegrip zich opstapelt, voelt hij zich niet begrepen, gezien of gewaardeerd, dan kunnen de persoonlijkheidseigenschappen zo veranderen dat dit van invloed is op zijn leergedrag, motivatie, inzet en zelfbeeld, en extreem perfectionisme en faalangst veroorzaken. Dit staat een positieve ontwikkeling in de weg.

Met deze theoretische achtergrondkennis kun je de stap maken om een diagnostisch gesprek met de (hoog)begaafde leerling aan te gaan. Je voert met een leerling een diagnostisch gesprek wanneer je meer inzicht wilt krijgen in de onderwijsbehoeften of het welbevinden van de leerling. Een diagnostisch gesprek vindt vaak plaats na constatering van een probleem, maar kan ook heel goed ingezet worden om inzicht te blijven houden in het welbevinden of de leerbehoeften van de leerling. Wanneer jij als leerkracht weet wat de onderwijsbehoeften van je leerling zijn, kun je hier adequaat op inspelen door het aanbieden van de juiste lesstof en begeleiding.

Signaleer je bijvoorbeeld bij een leerling:

- een verandering in het gedrag;
- werkhoudingsproblemen;
- een gebrek aan motivatie;
- (bijna) altijd foutloos werk;
- uit de weg gaan van uitdagingen;
- toepassen van verkeerde strategieën;
- onzekerheid en faalangst;
- belemmering door perfectionisme;
- sociale onhandigheid;
- dat hij minder laat zien dan jij verwacht?

Dan is het tijd voor diagnostische gespreksvoering

Voordat je hieraan kunt beginnen is het van belang dat jij weet hoe de leerling zich thuis gedraagt, en voor de ouders is het belangrijk dat zij weten hoe hun kind zich op school gedraagt. Wil je een probleem van je leerling kunnen aanpakken, dan heb je de steun van de ouders nodig. Een goede samenwerking tussen jou en de ouders is belangrijk omdat de interventies die je eventueel gaat uitvoeren voor een gedragsverandering bij je leerling kunnen zorgen. Ouders zijn de deskundigen als het gaat om hun kind. Zij kennen als geen ander het gedrag en de emoties van hun zoon/dochter en zullen graag met je willen samenwerken.

Zijn ouders niet goed op de hoogte van de uit te voeren interventie en hoe hun zoon/ dochter hierop kan reageren, dan kun je op onbegrip van de ouders stuiten en zijn ze minder bereid om hun zoon/dochter te ondersteunen bij deze verandering.

Zijn ouders wel op de hoogte van de uit te voeren interventie, dan kunnen zij naar alle waarschijnlijkheid een goede inschatting maken van de reactie van hun kind en jou tips geven hoe jij als leerkracht hier het beste op kunt anticiperen. Je kunt hierdoor sneller het beoogde resultaat bereiken.

Bij diagnostische gespreksvoering ga je uit van een oplossingsgerichte aanpak, die past bij handelingsgericht werken. Je wilt de begeleiding van je leerling verbeteren waarbij de onderwijsbehoeften van je leerling centraal staan. Je probeert om vanuit het probleem tot een oplossing te komen waarbij het 'probleem' omgezet wordt in een te leren vaardigheid. Je gaat samen met je leerling kijken welke vaardigheid hij zich eigen wil maken, welke ondersteuning hierbij nodig is en wie hierbij kan helpen (Furman, 2011).

Het is hierbij belangrijk dat je de verwachtingen van de ouders, van jou als leerkracht en van de leerling goed duidelijk hebt en op elkaar afstemt om teleurstellingen te voorkomen.

Aan de hand van het stappenplan maak ik je duidelijk hoe je het gesprek kunt uitvoeren. Hoe je gericht vragen kunt stellen om tot de kern van het probleem te komen, wat jou inzicht geeft in de onderwijsbehoefte van je leerling.

Luister en zie mij!

Casus Bart

Bart: de gezellige praatjesmaker

Bart is 7 jaar en zit in groep 4. Hij is niet zo heel erg groot, hij heeft blonde haren en is volslank. Wanneer Bart het naar zijn zin heeft, kan hij je met zijn mooie bruine ogen zo vertederend aankijken dat je helemaal smelt. Bart is een gezelligheidsjongetje. Hij houdt ervan gezellig een praatje te maken over de dingen die hij heeft beleefd en hij kan honderduit vertellen over wat hij allemaal van plan is te gaan doen. Hij wil graag praten over alles wat hem bezighoudt. Bij elke activiteit of elk plaatje dat hij ziet, wil hij je het liefst van alles vertellen.

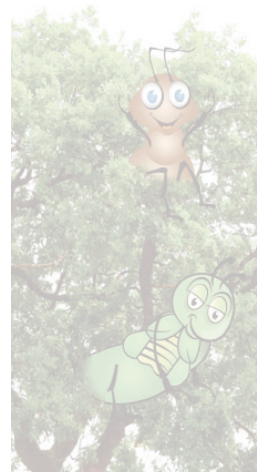
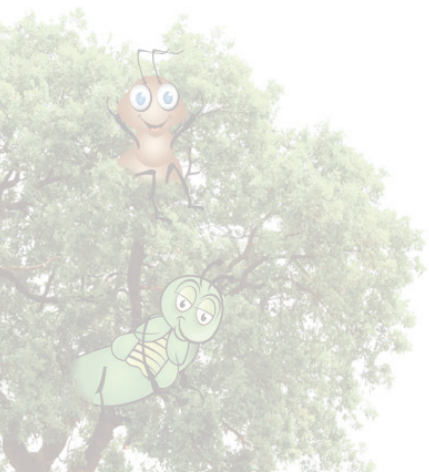
Bart is heel creatief. Met knippen en plakken en tekenen is hij heel slordig en soms is het lastig te ontdekken wat hij nu precies heeft gemaakt, maar zijn verhaal en grote fantasie maken alles duidelijk en je wordt meegenomen in zijn belevingswereld. Bart speelt ook graag toneel, het liefst met een cape om en een zwaard in zijn handen, hij is de ridder die iedereen gaat redden.

De verandering

Bij binnenkomst van de klas sta ik altijd in de deuropening. Wanneer Bart langsloopt, blijft hij vaak even staan en vertelt over van alles. Hoe het bij opa en oma was. Dat hij met zijn vriendje een hut heeft gemaakt in de bosjes, hoe hij mama heeft geholpen met koekjes bakken en dat hij er eentje voor mij heeft bewaard, eentje die ik vol trots krijg aangereikt. Nadat hij zijn verhaal heeft verteld, loopt hij naar zijn plekje, gaat zitten en kijkt rond of rommelt wat in zijn vak.

Deze praatgrage jongen verandert heel langzaam in een stille jongen. Dit gaat zo geleidelijk dat je het nauwelijks opmerkt. Bart komt steeds minder vaak een praatje maken, hij kan mij bij de deur soms voorbijlopen zonder dat hij een opmerking heeft gemaakt of goedemorgen heeft gezegd, de keren dat hij vrolijk en opgewekt is worden steeds zeldzamer.

Hij kan nu zelfs de klas binnenkomen met een zorgelijk gezicht, naar beneden kijkend en helemaal niet meer reagerend op mijn vrolijke "goedemorgen". Wat opvallend blijft aan Bart is dat hij graag met volwassenen praat. De conciërge is een gewillig slachtoffer en heeft altijd een luisterend oor. Bart vindt het samenwerken niet meer prettig, hij werkt het liefst alleen. Ook na lief aandringen en lief vragen van

zijn klasgenoten blijft hij het samenwerken als onprettig ervaren en hij trekt zich steeds vaker terug. Tijdens het spelen op het plein staat hij ook steeds vaker tegen de muur wanneer zijn vriendje met anderen speelt. Bart speelt het liefst op een rustig plekje, in de buurt van de zandbak en de schommel. Op het veld waar gevoetbald en gerend wordt, is Bart niet snel te vinden.

Verandering in gedrag

In de klas is Barts gedragsverandering ook merkbaar. In het begin van groep 4 was Bart nog redelijk betrokken bij de instructie, stak hij zijn vinger regelmatig op en was hij actief betrokken bij de uitleg.

Bart is nooit een snelle werker geweest: hij nam altijd al ruimschoots de tijd om zijn werk af te maken en negen van de tien keer lukte het hem maar net om zijn werk binnen de gestelde tijd in te leveren.

Maar Bart droomt steeds vaker weg, kijkt meer en meer om zich heen en is niet meer betrokken bij de dagelijkse gang van zaken.

Ik zie dat Barts aandacht tijdens de instructie steeds slechter wordt, hij staart meer en meer naar buiten en droomt steeds vaker weg.

Ook zijn werkhouding verandert. Hij zucht en kijkt je aan met een paar ogen van 'moet ik echt aan het werk?', en 'moet alles af?' Na een kort gesprekje en bemoedigende woorden trekt hij vervolgens gelaten zijn laatje open en gaat op zoek naar zijn pen.

Deze is standaard niet te vinden tussen alle rommel die hij in zijn laatje heeft verzameld. Na enige tijd zoeken of hulp van anderen, gaat hij dan uiteindelijk een poging doen om te beginnen.

Interventies

Zijn pen gaat in de mond, hij kijkt in het boek, om vervolgens weer op te kijken en ogenschijnlijk na te denken. Wanneer Bart schrijft, is dit slordig en nauwelijks leesbaar, en het lijkt alsof netheid hem niet interesseert. Het werk komt niet meer binnen de gestelde tijd af en er ontstaat een 'haat'-liefdeverhouding tussen ons. Want wat doe je als leerkracht? Ik heb geprobeerd om alles zoveel mogelijk positief te benaderen. Ik heb regelmatig gesprekjes gevoerd met Bart over zijn motivatie en werkhouding. We hebben samen naar oplossingen gezocht en deze uitgeprobeerd. Ik heb Bart laten observeren door de IB'er, van wie ik handreikingen heb gekregen die ik heb toegepast, echter zonder resultaat.

Werken met een maatje, werken met een dagplanning, instructie en werk compacten, verrijkingswerk aanbieden, werken met een beloningssysteem, extra tijd van mij in de begeleiding t.a.v. zijn werk, duidelijke afspraken maken over het af hebben van zijn werk en wat de consequenties zijn als dit niet gebeurt... Wat ik ook probeerde, het hielp niet. Ik werd enigszins wanhopig, wat wellicht zijn weerslag heeft gehad op Bart. Ik weet dat hij meer aankan maar het komt er niet uit.

De ouders

Ik heb veel gesprekken met de ouders gevoerd. Zowel vader als moeder hebben gestudeerd; vader heeft zijn studie afgemaakt, moeder is halverwege haar studie afgehaakt omdat ze het niet aankon.

Moeder is veel thuis en de opvoeding ligt grotendeels bij haar, vader is veel weg voor zijn werk. Vader vindt Bart jong en speelt en 'het komt allemaal wel goed'. Moeder vindt hem intelligent en zeer lui, ze is van mening dat de school best iets van hem mag vragen en eisen stellen.

Samen bespreken we de mogelijkheden om zijn motivatie ten aanzien van schoolzaken te vergroten en eens in de zes weken komen de ouders op gesprek om de vorderingen te bespreken.

Waar we het alle drie over eens zijn, is dat Bart een intelligente jongen is, en meer aankan dan hij op dit moment laat zien.

Voorbeeld

Je hebt vast wel een leerling in de klas waar je je zorgen over maakt, waarbij je misschien wel hetzelfde gevoel hebt als ik: je wilt meer uit de leerling halen, je wilt het probleem oplossen waar jullie tegenaan lopen, je weet dat je meer voor deze leerling kunt betekenen maar wat je ook probeert, het levert niet het gewenste resultaat op. Je staat eigenlijk met je rug tegen de muur en wat nu?

Annita Smit heeft ruim 30 jaar als leerkracht in het primair onderwijs gewerkt. Het stappenplan voor diagnostische gespreksvoering en het spel heeft Annita ontwikkeld tijdens haar opleiding voor *Specialist Begaafdheid SE/ZOO®*.

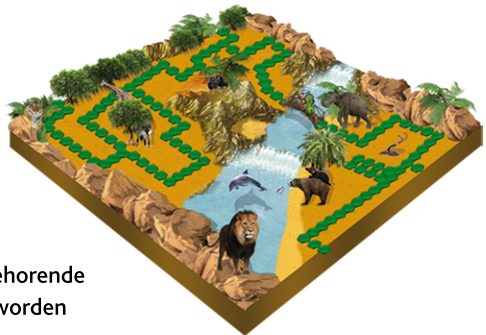
Luister en zie mij geeft leerkrachten en intern begeleiders een helder stappenplan voor het voeren van een diagnostisch gesprek met (hoog)begaafde leerlingen. Door aan de hand van dit stappenplan in gesprek te gaan met de leerling krijg je meer inzicht in zijn of haar:

- denken en voelen
- kennis, vaardigheden en taakaanpak
- welbevinden
- interesses en belangstelling

Aan de hand van de casus van Bart uit groep 4 word je in het boek door het stappenplan heen geleid.

Het tweede deel van het boek is een beschrijving van het spel *Luister en zie mij*. Annita Smit heeft dit spel ontwikkeld ter ondersteuning bij het voeren van het diagnostische gesprek. Wanneer je met kinderen in gesprek gaat, zijn ze niet altijd even ontspannen en het is vaak moeilijk voor ze om hun gedachten en gevoelens onder woorden te brengen. Dit spel kan daar – zeker bij jonge kinderen – bij helpen.

Vanuit adviesbureau Talento ondersteunt Annita samen met Daniëlla Guikema scholen en leerkrachten bij het herkennen en optimaal begeleiden van (hoog)begaafde en anders lerende leerlingen.

Het spel *Luister en zie mij* en de bijbehorende gespreksformulieren kunnen gratis worden gedownload op www.talento.nu.